

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACHA401

Predefinert informasjon

Startdato:	11-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Slutt dato:	25-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
Flowkode:	203 BACHA401 1 OBE 2023 VÅR Haugesund		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	211
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	10185
----------------------	-------

Sett hake dersom Ja
besvarelsen kan brukes
som eksempel i
undervisning?:

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	18
Andre medlemmer i gruppen:	209

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Medvirkning i barnefellesskapet

Participation in the children`s community

Mariann Loeshagen og Anita Brekke

Bacheloroppgave i barnehagelærerutdanningen

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Sissel Aastvedt Halland

25.05.23

Forord

Denne oppgaven er utarbeidet ved Høgskolen på Vestlandet, avdeling Haugesund. I løpet av utdanningen har vi blitt presentert for mange ulike begreper og arbeidsmåter innenfor barnehagefeltet, og gjennom praksis har vi fått muligheten til å utforske og dykke dypere ned i et viktig tema som berører barnehagelæreres forståelse av barns medvirkning. Det er etter erfaring fra praksis og arbeidslivet at vi virkelig innså hvor viktig barns medvirkning er og hvor forskjellig det blir praktisert i de forskjellige barnehagene. Dette gjorde til at vi ville gå nærmere inn på hvordan barnehagelærere forstår begrepet medvirkning.

Vi vil bruke forordet til å takke alle som har vært med og bidratt til at gjennomføring av denne bacheloroppgaven har vært mulig. Tusen takk til vår fantastiske veileder Sissel Jeanette Aastvedt Halland, som har bidratt med gode råd i frustrerende situasjoner og for god oppfølging gjennom hele perioden. Din ekspertise og engasjement har vært uvurderlig og vi er takknemlige for de konstruktive tilbakemeldingene du har gitt oss.

En spesiell takk rettes og til de pedagogiske lederne som har deltatt i intervjuene. Uten deres villighet til å dele deres tanker, erfaringer og perspektiver, ville denne oppgaven ikke vært mulig.

Vi vil og takke medstudenter og kollegaer som har støttet oss gjennom hele denne prosessen. Deres oppmuntring og faglige diskusjoner har vært en kilde til inspirasjon og motivasjon.

Til slutt vil vi uttrykke vår takknemlighet overfor våre familier for deres støtte og tro på oss. Deres oppmuntring har betydd alt i løpet av denne reisen.

Arbeidet med denne oppgaven har vært krevende, spennende og lærerikt og vi håper den kan være et verdifullt bidrag til det faglige fellesskapet og inspirere til videre arbeid med barns medvirkning i barnehagen.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	3
Abstract	4
1.0 Innledning.....	5
1.1 Bakgrunn for valg av tema	6
1.2 Problemstilling og avklaring av begrep.....	6
1.3 Oppbygging av oppgaven.....	6
1.4 Tidligere forskning	7
2.0 Teorigrunnlag	8
2.1 Syn på barn.....	8
2.2 Barns medvirkning	9
2.3 Voksenrollen	11
2.4 Demokrati.....	12
3.0 Metode.....	14
3.1 Kvantitativ og kvalitativ metode	15
3.2 Semistrukturert intervju.....	15
3.3 Vår intervjuprosess	16
3.4 Etisk perspektiv	17
3.4 Metodekritikk	18
3.5 Analyse	18
3.6 Vår analyseprosess	19
4.0 Presentasjon av funn og drøfting	20
4.1 Medvirkning forstås som å ta barn på alvor	20
4.2 Medvirkning forstås som å anerkjenne barn.	23
4.3 Medvirkning forstås som flertallsdemokrati	26
5.0 Avslutning og konklusjon	29
Litteraturliste	31
6.0 Vedlegg.....	33
6.1 Vedlegg 1 - Informasjonsskriv.....	33
6.2 Vedlegg 2 – samtykkeskjema	35
6.3 Vedlegg 3 – Intervjuguide	36

Sammendrag

Bacheloroppgaven vår tar for seg hvordan barnehagelærer forstår og praktiserer barns medvirkning i barnehagen. Medvirkning er en viktig del av barnehagens pedagogikk og er nedfelt i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Studien undersøker hvordan barnehagelærere forstår begrepet medvirkning, og i hvilken grad de legger til rette for at barna kan delta og påvirke sin egen hverdag i barnehagen. Det har hele tiden vært viktig for oss å oppleve at barn får medvirke i sin egen hverdag og at barna får bruke sin egen stemme. Det var på bakgrunn av det at vi kom frem til vår problemstilling: *Hvordan forstår barnehagelærer barns medvirkning i barnehagen*. Vi har fått en dypere forståelse av hva barns medvirkning er, og vi har lært mye i denne prosessen.

For å besvare problemstillingen har vi gjennomført en kvalitativ undersøkelse ved hjelp av semistrukturert intervju med to pedagogiske ledere. Vi har analysert intervjuene ved hjelp av tematisk analyse, og funnet noen ulike og noen like perspektiver på barns medvirkning blant barnehagelærere.

Studien viser at informantene hadde en del like og noe ulike oppfatninger av hva medvirkning innebærer, og at de praktiserer medvirkning på en del like og på noen ulike måter.

Barnehagelærere vektlegger barns selvbestemmelse, mens andre legger vekt på samarbeid og dialog mellom barn og voksne. Gjennom intervjuene fant vi at forståelsen informantene hadde til barns medvirkning handlet om å ta barn på alvor, å anerkjenne barn og flertallsdemokrati. Informantene hadde et klart skille mellom begrepene medvirkning, medbestemmelse og selvbestemmelse.

Studien konkluderte med at barnehagelærernes forståelse av medvirkning har stor betydning for hvordan barns medvirkning praktiseres i barnehagen. Det pekes på behovet for mer kunnskap og bevissthet rundt begrepet medvirkning blant barnehagelærere, og at det er viktig å legge til rette for at barna kan delta og påvirke sin egen hverdag på en meningsfull måte.

Abstract

Our bachelor's thesis examines how kindergarten teachers understand and practice children's participation in kindergarten. Participation is an important part of the kindergarten's pedagogy and is laid down in the framework plan for the kindergarten's content and tasks. The study examines how kindergarten teachers understand the concept of participation, and to what extent they facilitate the children to participate and influence their own everyday life in the kindergarten. It has always been important for us to ensure that children have the opportunity to participate in their own daily lives and to use their own voice. It was based on this premise that we arrived at our research question. Through this process, we have gained a deeper understanding of what children's participation entails, and we have learned a great deal along the way.

In order to answer the research question, we have conducted a qualitative study using semi-structured interviews with two kindergarten teachers/pedagogical leaders. We have analyzed the interviews using thematic analysis and found some different and some similar perspectives on children's participation among kindergarten teachers.

The study shows that the informants had somewhat similar and somewhat different perceptions of what participation entails, and that they practice participation in somewhat similar and somewhat different ways. Kindergarten teachers emphasize children's self-determination, while others emphasize cooperation and dialogue between children and adults. Through the interviews, we found that the informants' understanding of children's participation was about taking children seriously, recognizing children and majority democracy. The informants had a clear distinction between the term's participation, co-determination and self-determination.

The study concluded that the kindergarten teachers' understanding of participation is of great importance for how children's participation is practiced in the kindergarten. It is pointed out the need for more knowledge and awareness of the concept of participation among kindergarten teachers, and that it is important to make arrangements so that the children can participate and influence their own everyday life in a meaningful way.

1.0 Innledning

Bestemmelsen om barns rett til medvirkning kom inn i barnehageloven i 2005 (Bae, 2018, s.48). I barnehagelovens §3 står det at barn har rett til å uttrykke seg om sitt syn på barnehagens virksomhet, og at barnets synspunkt skal vektlegges i samvær med dets alder og modenhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Artikkel 12 i FN's barnekonvensjon beskriver barns medvirkning med at barns deltakelse i planlegging og vurdering i barnehagen, handler om at deres intensjoner skal tolkes og få betydning for de valg barnehagelæreren tar. Det er derfor viktig at barnehagelæreren har evne til å tolke barns signaler, slik at alle barn får mulighet til å påvirke barnehagens innhold. Barnehagelæreren må observere barna for så å gjøre valg som støtter og videreutvikler det de er opptatt av. Måten barnehagelæreren møter barna på vil påvirke de mulighetene barna har til å påvirke verden rundt seg, og hvordan de kan medvirke i egne læringsprosesser. Medvirkning bygger på verdiene om likeverd og respekt for barn. Om å møte barna som medmenneske.

Hva som er best for barnet skal være grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen. Grunnlovens §104 sier at barn har krav på respekt for sitt menneskeverd og at de har rett på å bli hørt. Både §3 i barnehageloven og §104 i grunnloven springer ut av prinsipper nedfelt i FN's barnekonvensjon som omhandler respekt for barn som likeverdige mennesker.

I rammeplanen for barnehagen (2017, s. 8 og 21) står det at barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap og alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltagelse ved å bidra og medvirke til innholdet i barnehagen. Ulike meninger og perspektiver skal komme til uttrykk for utvikling av barnehagen som demokratisk fellesskap. Videre sier rammeplanen at barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes. Barnehagen skal også bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Ut ifra de erfaringene vi har fra våre egne barnehager og praksisbarnehager vi har vært i i løpet av studietiden, har vi sett at barns medvirkning blir forstått og opplevd forskjellig. Barns medvirkning er noe vi har vært veldig opptatt av i vår utdanning. Det er viktig for oss å være anerkjennende voksne som ser barna og deres ønsker, og som lar barna få bruke sin egen stemme. Medvirkning, det er en rettighet barn har og siden barns medvirkning står nedskrevet i både lovverk og rammeplan for barnehagen er det blitt viktig for oss å sørge for at vi forstår hva det faktisk handler om. På bakgrunn av dette vil vi se nærmere på hvordan barnehagelæreren forstår barns medvirkning.

1.2 Problemstilling og avklaring av begrep

Vår problemstilling er: Hvordan forstår barnehagelæreren barns medvirkning. Vår problemstilling krever avklaring av begrepet medvirkning. Kristin Elisabeth Jansen (2019, s.13) beskriver at medvirkning handler om at barn skal kunne formidle sine egne forståelser, meninger og erfaringer i barnehagen. Ifølge Berit Bae krever dette en voksenrolle som kan møte barn ut ifra egne premisser og være støttende slik at barn får uttrykke seg i hverdagen (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 13).

1.3 Oppbygging av oppgaven

I dette kapittelet vil i presentere strukturen av oppgaven. Oppgaven består av 5 kapitler, under vil vi kort oppsummere disse.

Innledningsvis starter oppgaven med forord og sammendrag på norsk og engelsk.

Kapittel 1 inneholder innledning, bakgrunn for valg av tema, problemstilling og avklaring av begrep, oppbygging av oppgaven og tidligere forskning.

Kapittel 2 inneholder teorigrunnlag, syn på barn, barns medvirkning, voksenrollen og demokrati.

Kapittel 3 inneholder metode, kvantitativ og kvalitativ metode, semistrukturert intervju, vår intervjuprosess, etiske perspektiv, metodekritikk, analyse og vår analyseprosess.

Kapittel 4 inneholder presentasjon av funn og drøfting, medvirkning forstås å ta på alvor, medvirkning forstås som å anerkjenne barn og medvirkning forstås som flertallsdemokrati.

Kapittel 5 består av avslutning og konklusjon.

I slutten av oppgaven har vi litteraturliste og vedlegg.

1.4 Tidligere forskning

Da vi skulle finne tidligere forskning på feltet startet vi med å søke på “barns medvirkning via Google Scholar og fikk 16 900 treff. Vi avgrenset søkeresultatet og prøvde videre med “barns medvirkning i barnehagen” og fikk da 6500 treff. Da vår forskning går på barnehagelærerens forståelse av begrepet medvirkning måtte vi avgrense søket enda mer og søkte videre på barnehagelærers forståelse av begrepet medvirkning og fikk da 809 treff. men det var likevel lite som gikk direkte på barnehagelærers forståelse av begrepet. Vi velger å trekke frem Berit Bae (2009, s. 9) der hun sier noe om at det er mange som de siste årene har rettet interessen mot barns medvirkning i barnehagesammenheng og at begrepet kan oppfattes på mange forskjellige måter. Bae (2009) ser på barns rett til medvirkning som et relasjonelt fenomen som har sammenheng med måter å leve på i et sosialt fellesskap, og ikke som en ensidig individualistisk rettighet. Videre mener hun at dette handler om at barn har rett til å bli sett og hørt som likeverdige subjekter innenfor den rammen av det fellesskapet de er i. På bakgrunn av empiriske studier som har kastet lys over barns medvirkning og innflytelse i ulike barnehagesituasjoner har Bae (2009) konkludert med at barnehagebarns medvirkning og innflytelse varierer avhengig av de voksnes samspillsmåter. Anette Emilson (2008) finner at kommunikasjonshandlinger preget av intersubjektivitet mellom pedagoger og barn gir best utgangspunkt for barns deltakelse og innflytelse (Bae, 2009, s.10). Ifølge Mari Pettersvold skal de ansatte i barnehagen realisere alle barns rett til medvirkning innenfor et spenningsfelt. De skal videre vurdere retten til medvirkning opp mot barns rett til beskyttelse mot for mye ansvar, og de skal ta hensyn til eventuelle motstridende interesser blant barna og planlagte gjøremål. Av hensyn til barns beste vil det å medvirke på alle områder være verken mulig eller ønskelig (Pettersvold, 2013, s.128). Ut ifra forskning som vi har funnet kan personalet ha ulik forståelse av begrepet barns medvirkning.

2.0 Teorigrunnlag

I dette kapittelet vil vi ta for oss ulike perspektiv ved barns medvirkning. Vi vil se på hvordan barnehagelæreren reflekterer rundt barna i hverdagen, i henhold til demokratiske vurderinger. Ideologien om barns medvirkning har ført til motsetningsfylte diskusjoner og uklarheter om hvordan intensjonene om barns deltakelse skal fortolkes og praktiseres. Dette skyldes at temaet berører komplekse spørsmål om makt, ansvar og etikk i relasjonen mellom voksne og barn. Det har vært sådd tvil i om hvor stor grad og i hvilke sammenhenger barns deltakelse er relevant og naturlig (Eide & Winger, 2018, s.29).

2.1 Syn på barn

«Å møte barn som et subjekt er ikke noe som trer i kraft etter hvert som de vokser og får språk. Utfordringen ligger der helt fra de kommer til verden.» (Bae,2007, s.3) Små barn søker og går inn i relasjon med andre via kroppslige handlinger og nonverbal kommunikasjonssignaler, der de signaliserer egne intensjoner og grenser, når de er usikre og trenger veiledning. Det å møte et barn innebærer å anerkjenne barns rettigheter i forhold til egne opplevelser og tanker og følelser. Det å vise respekt for barns opplevelsesverden er med på å styrke barnets selvfølelse og mentale helse for å legge grunnlaget for medmenneskelighet og konstruktive relasjoner både i barnehagen og andre steder. Det å se på barn for det de er her og nå og ikke noe som hele tiden må forandres til noe annet, (human becoming) da møter vi barna som individer med egne følelser, tanker, og meninger; som fullverdige mennesker i det livet de lever som barn. (Bae, 2007, s. 3 og 4). Gulbrandsen & Sundnes (2004) hevder at om barna skal få være med å medvirke i barnehagen fra 1 årsalderen og til de er 5-6 år, må vi se på barna sine ulike uttrykksformer, kroppslige, nonverbale og verbale væremåte for å ivareta deres rettigheter som deltagende subjekt i barnehagen. Der vi voksne kan gi rom for barns perspektiv og opplevelser med å lytte, prøve å tolke deres nonverbale språk, observere det de uttrykker i handlinger. Dette er med på å vise respekt for deres intensjoner og opplevelsesverden og møte dem som medmennesker. (Bae,2007, s.10)

Å innhente barns synspunkter og følge dem opp kan utfordre holdninger hvor personalet tar for gitt at de vet hva som er barns beste. Å ta barns rett til å uttrykke seg på alvor betyr å prøve å få frem deres syn på livet i barnehagen og å legge vekt på deres deltagelse i

planlegging og vurdering. Forskning som legger vekt på barns perspektiv, kan avdekke at deres opplevelser ikke alltid samstemmer med personalets oppfatninger. Bratterud et al. (2012) viser til undersøkelse hvor de intervjuet personale, foreldre og barn i samme barnehage. Personalet og foreldrene var mer positive i vurderingen av barnehagen enn det barna selv var. Funnet tyder på at å stole bare på personalets og foreldrenes synspunkter er risikabelt hvis vi vil vite noe om hvordan barn har det i barnehagen (Bae, 2018, s.58).

Kristin Danielsen Wolf (2014) ser på ulike forståelser av barn og tilnærminger til barnehagen og hvilke betydning det har for det pedagogiske miljøet og praksisen i barnehagen. Ifølge Andenæs (2012:2) kan vi identifisere tre ulike modeller eller syn på barn som finnes innenfor barnehagevirksomheten: behovsmodellen, forskermodellen og deltakermodellen.

Behovsmodellen er basert på en oppfatning av barn som behovsvesener. I denne modellen legges det vekt på å tilfredsstille barnas grunnleggende behov, som for eksempel mat, trygghet og omsorg. Fokuset er på å møte barnas behov for å sikre deres trivsel og utvikling.

Forskermodellen ser på barn som forskere. I denne modellen anerkjennes barn naturlige nysgjerrighet og evne til å utforske og oppdage verden rundt seg. Barnehagen blir sett på som en arena der barna kan utforske og lære gjennom egne erfaringer. Her oppfordres barna til å stille spørsmål, søker svar og deltar aktiv i egen læring.

Deltakermodellen vektlegger barn som sosiale deltagere. Her ses barna som aktive og kompetente individer som er i stand til å delta og påvirke sitt eget miljø. I denne modellen oppfordres barna til å ta del i beslutningsprosesser og bidra til utforming og organisering av barnehagens aktiviteter. Barna perspektiver, meninger og erfaringer blir verdsatt og vurdert i da pedagogiske arbeidet.

Disse tre modellene representerer ulike tilnærminger og forståelser måter for barn og barnehagens rolle som en arena for barns beste. Som voksne i barnehagen er det viktig å reflekteres over egen praksis å rolle. Vi må bevisstgjøre oss hvilke modeller vi legger til grunn for det pedagogiske miljøet og vurdere hvordan disse modellene påvirker vår tilnærming til barna. (Wolf, 2014, s. 66 ff)

2.2 Barns medvirkning

En måte å oppfatte barns medvirkning på er ifølge Bae (2006) å si at hvert barn har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor og har virkning i fellesskapet. Begrepet medvirkning brukes med forskjellige nyanser. I norsk synonymordbok står det følgende under medvirkning: Assistere, bidra, delta, gjøre sitt, ha en finger med, hjelpe, influere og spille inn, spille en rolle; opptre, spille (Norske Synonymer blå ordbok, 2002). Om vi går til selve ordet medvirkning, kan det sies at forstavelsen med betyr at det er noe som skjer sammen med noen andre eller i et fellesskap. Videre kan vi se på virkningsaspektet og forstå begrepet som å gjøre noe sammen som fører til noe; altså at man er med å påvirke at noe skjer, kjenne at egen deltagelse bidrar til endring (Kunnskapsdepartementet, 2006, s.8). Medvirkning handler altså om å delta i et fellesskap med andre.

Barns medvirkning handler også om å anerkjenne barna som likeverdige mennesker med evne til å skape meninger, til å lære og kommunisere. Det at barna har frihet til å ha sine egne oppfatninger og uttrykk bidrar til at barna kan få uttrykke hva de mener der de får innflytelse med å påvirke sin egen hverdag (Jansen,2019, s.35). Schibbye og Løvlie (2017) sier noe om to betydninger på anerkjennelse, ytre anerkjennelse og indre anerkjennelsen. Der den ytre anerkjennelsen uttrykker seg gjennom en positiv vurdering, ofte i form av ros. Den indre anerkjennelsen ser på personens indre opplevelser og verdsetter den i form av å se, forstå og bekrefte den andres opplevelser. For å anerkjenne barn, er det viktig å ha en grunnleggende holdning til dem som er preget av respekt, likeverd og gjensidighet (Fennefoss & Jansen,2020, s.51 ff).

I barnehagen har læring fått økt oppmerksomhet. Ifølge rammeplanen for barnehagen (kunnskapsdepartementet, 2017) er det et mål at barnehagen skal fremme læring. Når man vektlegger begrepet læring, knyttes det til barns deltagelse og medvirkning i barnehagemiljøet (Fennefoss & Jansen, 2020, s.73 ff).

Ifølge Akerø (2004) er det å legge vekt på at ivaretagelsen av barns rett til ytringsfrihet først og fremst handler om å ha bevisste holdninger og en genuin interesse for å forstå andres perspektiver. Morberg (2004) understreker at dette er et utfordrende område i praksis, der diskusjoner om tolkningen av begreper som medvirkning, selvbestemmelse og medbestemmelse ofte oppstår. Det pekes også på at ideen om barns medvirkning utfordrer etablerte oppfatninger og voksnes rolleforståelse på flere områder. Prinsippet om barns medvirkning kan være enkelt å enes om på et teoretisk nivå eller som et ideal.

Barnehagelærerens uttalelser er i tråd med tidligere diskusjoner, som understreker behovet for å kritisk vurderes ens egen tankegang og tradisjoner, dersom dette skal realiseres i praksis (Bae, 2007, s.10)

2.3 Voksenrollen

Det å utdanne seg til barnehagelærer handler om å dannes til en profesjon. Nasjonale retningslinjene sier at barnehagelærerutdanningen er med på å bidra til barnehagelæreren sin dannelsingsprosess, personlig vekst og utvikling. Dannelsingsprosessen som profesjonsutøver forsetter gjennom de daglige møtene med barn i barnehagen, og gjennom de faglige utfordringene og de etiske dilemmaene som preger barnehagelæreryrke. (Hennum & Østrem, 2021, s. 9) “Å være profesjonsutøver innebærer at man må utføre bestemte oppgaver på vegne av samfunnet” (Hennum & Østrem, 2021, s.17). Gjennom styringsdokumentene til barnehagen representerer ikke barnehagelæreren seg selv, men samfunnet. Barnehagelæreren er et bindeledd mellom samfunnet med sine lover, forskrifter, ordninger, institusjoner og barna og deres foreldre. (Hennum & Østrem, 2021, s.18)

Det er pedagogen sitt ansvar å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet, gjennom veiledning og sørge for at barns medvirkning i forhold til barnehageloven og rammeplanen oppfylles (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). For at pedagogen skal ivareta barns medvirkning er det viktig å ha kunnskap om hva det er og hvordan de kan legge til rette for at det skjer. Barnehagelæreren skal vurdere retten til medvirkning der barna har rett på beskyttelse mot for mye ansvar eller for kompliserte beslutninger. Når barn er involvert i en beslutningsprosess som tar hensyn til deres beste, oppstår spørsmålet i et demokratisk perspektiv om det beste resultatet er å inkludere alle i alle beslutninger (Pettersvold, 2013, s.128). Når pedagogrollen ses på som en profesjonsrolle forventes det at pedagogen har forståelse av oppgavene de har ansvar for. En av oppgavene som står i rammeplan for barnehagen er at barnehagen skal sikre barna sin rett til medvirkning. Som profesjonell yrkesutøver i barnehagen skal en ha faglig kunnskap og personlige egenskaper, verdier og holdninger der en skal være bevisst på synet en har på barn, og at en ser på barn som medmennesker som vi møter med respekt. “Som barnehagelærer har vi et ansvar for å la barna være delaktige og få påvirke i sin egen hverdag. Der handler om å bli oppriktig

nysgjerrig og bevisst lytte til det barna gjør og tenker i hverdagen.” (Åberg & Taguchi, 2015, s.12).

I Bae (2007) sin artikkel om å se barn som subjekt støtter hun seg til Schultz Jørgensens (2000) poeng om at voksne må gi opp tradisjonelle roller og ikke ta sin definisjonsmakt for gitt og heller ikke betrakter barn som mangelfulle. Det er viktig at voksne i sin rolle tar ansvar å møte barns perspektiver med omsorg og respekt. Dette gjelder spesielt i pedagogisk arbeid i barnehagen, hvor det kan utgjøre et viktig bidrag til oppdragelsen av demokratiske individer (Bae,2007, s.22)

Wolf (2014) sier at voksnes nærvær innebærer både fysisk, mental og emosjonell tilstedeværelse. I et samspillende miljø viser de voksne stort engasjement i barns livsverdener, og legger til rette for gjensidige møter preget av intimitet og nærhet (Wolf, 2014, s 108).

I avsnittet syn på barn nevner vi de tre ulike modellene Andenæs (2012:2) viser til som finnes innenfor barnehagevirksomheten som gir ulike tilnærminger og forståelsesmåter. Ved å fremheve barnets rolle som deltaker i barnehagen, blir gjensidighets- og medvirkningsperspektivet tydelig. Det å skape rom for barns deltakelse og medvirkning i barnehage miljøet kan knyttes til betingelse for samspill og lek. Når barn girs mulighet til å delta aktivt, påvirker det også voksne sin måte og være i relasjon og samspill med barn på, samt hvordan barnehagedagen organiserer og struktureres. Derfor er det viktig for barnehagen ansatte å være bevisst på hvilken modell de legger til grunn, og å skape et pedagogisk miljø som fremmer barns deltakelse, medvirkning og trivsel (Wolf, 2014, s.67).

2.4 Demokrati

Ifølge Elin Eriksen Ødegård (2012, s195) skal barnehagen være et sted der demokrati kan forstås som kultur for dialoger og stadige forhandlinger om gyldige perspektiver og posisjoner. Medvirkning, danning og demokrati er slik uløselig knyttet sammen. “Personalet skal samarbeide med barna og bygge en praksis hvor barna kan oppleve og erfare at de er med på å utforme og skape innholdet i hverdagen, hvor de dannes som demokratiske deltakere” (Jansen, 2019, s. 19). Et første skritt for å få erfaring med og innsikt i å være medborger i et demokratisk samfunn, både her og nå og i fremtiden, er barns rett til å medvirke i barnehagen. Barnehagen har et demokratisk oppdrag som går ut på at barna skal få erfaringer med og kunnskap om demokrati gjennom å praktisere demokratisk deltakelse.

Som nevnt over er medvirkning, danning og demokrati uløselig knyttet sammen, og Mari Pettersvold (2013, s.133) knytter barns medvirkning til tre ulike demokratiforståelser: liberalistisk demokrati, flertallsdemokrati og deliberativt demokrati.

Liberalistisk demokrati omtaler Pettersvold (2013, s.133) som barns selvbestemmelse. Hun hevder at barna skal få erfare å ta selvstendige valg og utrykke hva de vil og har lyst til. Dette krever at barnehagelæreren er lydhør og sensitiv slik at barna blir sett og hørt i hverdagen. I barnehagen er det et mål om at barna skal få mulighet til å foreta selvstendige valg og ha frihet for barnehagelærernes kontroll. Barn bør ha anledning til å gjøre det de selv vil og ikke alltid følge de beslutningene som er blitt tatt for hele gruppen. De voksne må respektere barnas preferanser og være opptatt av barns integritet, evne til å ta initiativ, deres kreativitet og fantasi. Ifølge Bae (2009) kan selvbestemmelse knyttes til selvforvaltning, det å kunne bestemme over seg selv, si hva man mener og oppfatter, og velge ut ifra hva man har lyst til eller mener er best for seg selv. Selvbestemmelse er en individuell prosess, der barna kan ta egne valg og bestemme over seg selv. Å ta egne beslutninger som angår dem, basert på egne verdier og interesser som styrer handlingene. Begrepet selvbestemmelse kan vi si fokuserer på det individuelle, det som er best for seg selv, å være synlig og tydelig som individ, å fremstå som en som kan og vil, men ikke på bekostning av andre (Jansen, 2019, s.36).

Det andre perspektivet Pettersvold (2013, s.135) beskriver handler om at flertallet bestemmer på bakgrunn av hva barna vil. Å delta i fellesskapet, gir barna realistiske erfaringer med demokratisk deltagelse. Eriksen og Weigård (1999) hevder at det demokratiske prinsippet går ut på å komme frem til en beslutning uten krav til enighet, på bakgrunn av det flertallet går for. I barnehagesammenheng vil det si at det er denne demokratiforståelsen som reflekteres når flertallet bestemmer. Ifølge en studie Pettersvold (2013) gjorde i nordiske barnehager kom det frem at informantene ser flere fordeler enn ulemper med flertallsdemokrati. De nevner at de mer stille barna får si hva de mener ved at de tar "runder", så ser de til slutt hva det er flertall for. Videre pekte de på at «flertallet bestemmer jo i hverdagen» og at «det er viktig å delta i fellesskapet, og å vente på tur». Det å praktisere medvirkning etter disse prinsippene gir barna realistiske erfaringer med demokratisk forståelse (Pettersvold, 2013, s.135).

I det tredje perspektivet, den deliberative demokratiforståelsen, beskriver Pettersvold (2013, s.136) at det legges stor vekt på å få barn til å snakke sammen og forstå at vi kan ha forskjellige meninger og synspunkter, og at alle barn skal bli sett og hørt. Deliberativt

demokrati omtales også som samtaledemokrati der hver deltaker prøver å kommunisere og ta stilling til noe gjennom å argumentere, lytte til og vurdere andres synpunkt i den hensikt å komme frem til den beste løsningen. I samtaledemokrati får barna erfare å si sin mening og lære å vente på tur som igjen gir barna realistiske erfaringer med demokratisk deltagelse. Barnehagelærere kan sammen med barna kommunisere gjennom å argumentere, lytte til og vurdere andre synspunkter i den hensikten til å komme fram til den beste løsningen (Englund siterer i Pettersvold,2013, s.136).

Hjort (2008) skiller mellom to ulike former for demokrati: markedsdemokrati og deltakerdemokrati. Markedsdemokrati handler om individualisering som er orientert om det enkelte individ og ikke om fellesskapet. I deltakerdemokrati er dialogen mellom deltakerne demokratiets form. Pettersvold (2012) finner det hensiktsmessig å vise til dette skillet fordi det til en viss grad tilsvarer forskjellen på medvirkning basert på individuelt grunnlag og medvirkning basert på samhandling. Demokratisk deltagelse innebærer at alle har en stemme i fellesskapet. Deltakelse etter disse prinsippene kaller Pettersvold (2012) erfaringer med demokratisk deltagelse (Pettersvold, 2012, s.30).

3.0 Metode

I dette kapitlet vil vi presentere metoden vi har valgt å bruke, og forklare hvorfor og hvordan vi har brukt den, samt si noe om metodekritikk og etiske hensyn. Sosiologen Aubert (1985) beskriver metode som:

«(...) en fremgangsmåte, et middel til å løse og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener formålet, hører med i arsenalet av metoder. Metode er redskapet vårt i møte med noe vi vil undersøke, altså er det en måte å komme frem til svar på problemstillingen vår eller å få mer kunnskap om den. (Dalland, 2017, s.50).

3.1 Kvantitativ og kvalitativ metode

Det vil være lurt å velge den metoden vi mener vil gi god data og som vil belyse vår problemstilling på en interessant måte. Når vi skulle velge metode er det viktig å ha tilstrekkelig med kunnskap om hva den innebærer. “Jo bedre du behersker metoden desto bedre blir resultatet”. (Dalland, 2017, s.54). Det er forskjellige måter å innhente data på, og valg av metode kan derfor påvirke det endelige resultatet. Med utgangspunkt i valgt problemstilling bestemte vi oss for å velge kvalitativ metode, da dette gir oss mulighet til å få en bredere innsikt i tema.

Det finnes både kvantitativ og kvalitativ metode. Ifølge Bernard (2004) er det viktig å merke seg at en av hovedforskjellene mellom kvantitativ og kvalitativ metode er grad av fleksibilitet. Den kvalitative metode tillater spontane og åpne spørsmål, der deltakeren kan svare med egne utfyllende ord og gå mer i detaljer. (Christoffersen & Johannessen. 2012. s 17). Vi valgte denne metoden fordi vi er interesserte i opplevelsene, forståelsen og erfaringen til den enkelte. De kvalitative metodene går mer i dybden, og gir oss svar som ikke er mulig å tallfeste eller måle (Dalland, 2017, s.52).

3.2 Semistrukturert intervju

Vi har valgt å bruke semistrukturert intervju, som er en kvalitativ metode. Et semistrukturert intervju har en overordnet intervjuguide som utgangspunkt for intervjuet der spørsmål, temaer og rekkefølge kan variere. Vi kan bevege oss frem og tilbake (Christoffersen & Johannesen, 2012, s. 79). Kanskje dreier samtalen i en retning vi ikke hadde en anelse om i utgangspunktet eller vi oppdager underveis at spørsmål som vi har planlagt ikke er så relevante som antatt i utgangspunktet (Postholm & Jacobsen, 2011, s.75). Postholm og Jacobsen (2011, s.61) sier at for å komme fram til hvorfor ting skjer eller ikke skjer, må vi prate med hver enkelt og høre hvordan de opplever situasjonen. Datasamlingen blir flyttet fra handling til språk, hva hver enkelt sier og hvordan de sier det.

Det vil være hensiktsmessig å velge individuelle intervjuer når man vil gi intervjupersonen mulighet til å hente frem erfaringer. Før man gjennomfører et semistrukturert intervju vil det være viktig å utforme en intervjuguide, gjerne i form av spørsmål og stikkord som skal være en pekepinn på temaer vi ønsker å ta opp. Når man bruker et semistrukturert intervju, er det

viktig å ikke gjøre intervjuguiden for detaljert. Å bevege seg fritt utenfor intervjuguiden legger til rette for induktiv innsikt og åpenhet (Postholm & Jacobsen, 2011, s.75) – noe vi anser som en styrke for å kunne besvare problemstillingen.

3.3 Vår intervjuprosess.

Ifølge Christoffersen og Johannessen (2012, s.18) er forskning en prosess som går over fire faser: forberedelse, datainnsamling, dataanalyse og rapportering. Vi snakket om barns medvirkning gjennom studietiden, og ønsket oss mer kunnskap rundt dette. Vi begynte prosessen med å finne ut hva som allerede eksisterte av forskningsbasert kunnskap. Etter den prosessen kom vi fram til en problemstilling. Videre i prosessen ville vi samle inn kvalitative data gjennom semistrukturert intervju.

Vi laget en intervjuguide på grunnlag av hva vi ønsket å finne ut av. Å stille åpne spørsmål der informanten kan svare grundigere og med større frihet, gjør at vi får en delvis strukturert ramme. I prosessen med å utarbeide en intervjuguide forberedte vi oss faglig og mentalt i møte med informanten. Intervjuguiden er en hjelp til å huske temaene som vi vil ta opp, men prøver å bruke spørsmålene så fritt som mulig. (Dalland,2017, s. 78).

Intervjuguiden har som hensikt å lede oss gjennom intervjuene. Spørsmålene ble laget på bakgrunn av vår problemstilling og hva vi ville oppnå med intervjuet. Vi ville formulere spørsmålene slik at de på best mulig måte var åpne slik at informanten kunne tolke de på sin måte, og svare så utdypende som de følte for. Har vi en åpen intervjusituasjon er sjansene større for at svarene blir spontane, levende og uventede svar. Å ha en semistrukturert intervjusituasjon gjør det lettere å ferdig strukturere og analysere intervjuet senere. (Dalland,2017, s. 78). Intervjuguiden vi utarbeidet var felles for alle informantene og inneholdt 11 spørsmål. Dette ble blitt gjort da det er mer oversiktlig ved innhenting av kunnskap som er relevant for problemstillingen, det gjorde det mer ryddig å analysere funnene i etterkant.

Vi valgte hver vår informant som vi hadde kjennskap til fra før fra to forskjellige barnehager. De er begge pedagogiske ledere med mange års erfaring fra både kommunale og private barnehager. De har begge jobbet både på småbarnsavdeling, mellomstor avdeling og stor avdeling. Det at vi har valgt å intervjuere personer fra forskjellige barnehager, kan være med på

å få variasjon i svarene. Vi kan få et innblikk i hvordan de forskjellige barnehagelærere jobber, ut ifra egen erfaring og forståelse innen temaet barns medvirkning.

Vi tok kontakt med styrer pr. mail i de aktuelle barnehagene for å informere om at vi ville intervju noen av de tilsette i barnehagen til vår bacheloroppgave. Etter samtykke fra styrer sendte vi mail til informantene og spurte om de kunne være med på et intervju. En av oss fikk rask respons fra sin informant og avtalte møtetidspunkt. Den andre møtte på noen utfordringer i forhold til kontakt med sin informant på grunn av ferie og sykdom som gjorde at det tok noe lenger tid. Intervjuene ble gjennomført i informantene sine barnehager der vi var både intervjuer og sekretær. Det å ha begge rollene gjorde det litt mer utfordrende med tanke på å holde flyten i intervjuet. Å stille spørsmål og lytte til svarene samtidig ble utfordrende. Det ble ikke tid til oppfølgingsspørsmål da informantene hadde begrenset med tid på grunn av bemanning.

Etter innsamling av data transkriberte vi hvert vårt intervju og sørget for at de ble anonymiserte. Deretter sammenlignet vi svarene for å trekke ut elementer som vi kunne bruke videre i oppgaven.

3.4 Etisk perspektiv

I forkant av intervjuene innhentet vi informert samtykke, der informasjonen til deltakerne skulle sikre at de forstod hvilke hensikt vi hadde, og hvordan vi hadde tenkt å bruke datamaterialet. Vi utarbeidet et informasjonsskriv/samtykkeskjema som informantene fikk tilsendt. Taushetsplikten skal ivareta den enkelte deltaker vi intervjuer. Det vi skriver skal ikke leses av andre før det er anonymisert (Dalland, 2017, s. 236). For å bevare anonymiteten til informantene har vi valgt å betegne de som Ped1 og Ped2. Dette vil og gjøre det lettere å skille informantene fra hverandre for de som skal lese oppgaven vår.

Vi har en plikt til å sørge for å ivareta personvernet og sikre at de som deltar ikke blir påført unødvendige belastninger. Ifølge lov om behandling av personopplysninger, 2012, §1 er behandling av personopplysninger et viktig aspekt ved forskningsetikk, og det er lovfestet at den enkelte ikke skal bli krenkes gjennom behandling av personopplysninger (Bergsland & Jæger, 2021, s. 83).

3.4 Metodekritikk

“Ingen metode er feilfri, og det er viktig å være kritisk og reflektert over egen metode og egne innsamlingsstrategier” (Bergsland & Jæger, 2021, s. 80). Vi har som sagt valgt semistrukturert intervju som kvalitativ metode, noe som vi antar er rett metode til en slik problemstilling. Det som heller kan diskuteres er om vi burde ha brukt observasjon som metode. En observasjon kan gi oss mer konkrete innblikk med egne øyner, og vi kunne sett mer konkret hvordan medvirkning blir brukt i praksis og hvordan barnehagelær jobber med medvirkning i hverdagen. Dette hadde derimot tatt mye lenger tid, da slikt vil ta en stund å observere, og vi hadde ikke fått like mange tilfeller, altså hadde det ikke vært like representativt for temaet. Derfor har vi valgt å intervjuer erfarne og kompetente pedagogiske ledere. Det er selvsagt ikke 100% representativt det de har opplevd heller, men i mye større grad enn det vi ville gjort på 1 måned, gjerne i samme barnehage. Vi intervjuet til sammen to informanter, og her kan vi så klart stille oss spørsmål om vi skulle hatt flere for å få et bredere resultat. Flere informanter ville gitt oss flere svar å sammenligne for videre forskning og kanskje andre funn.

3.5 Analyse

I vår analyseprosess skal vi med hjelp av intervjuet og intervjuguiden finne ut hva informantene forteller oss. Funnene fra intervjuene analyserer vi opp mot problemstillingen vår. (Dalland, 2017, s. 87).

Kvalitativ data taler ikke for seg selv, de må tolkes. Selv om analyse og tolkning glir inn i hverandre i kvalitative metoder kan de også skilles. Å analysere betyr å dele opp noe i biter eller elementer. Å tolke betyr å sette noe inn i en større sammenheng. Vårt mål som forskere er å avdekke et budskap eller en mening for å finne et mønster i datamaterialet. Vi trekker så en konklusjon som skal svare på problemstillingen vår når data er analysert. Når vi som forskere tolker data ser vi på hvilke konsekvenser analyse og konklusjon har for det vi undersøker. Vi tar utgangspunkt i teori på det området vi forsker på, og ser på funnene satt opp mot eksisterende teori. Som forskere skal vi forsøke å forstå og forklare funnene fra analysen, og når data er tolket bør vi ha oppnådd formålet med undersøkelsen. Silverman (2006) mener at ved innhenting av kvalitativ data bør det være vi som har samlet inn dataen som også analyserer og tolker den, dette fordi teorier, hypoteser og forskerens forståelse er

viktige utgangspunkter for dataanalysen. All informasjon siles gjennom forskerens hode, og hvem vi er og hvilken forskningsdesign vi har benyttet oss av, det vil være førende for både analyse, tolkning og rapportering av kvalitativ data (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.94).

3.6 Vår analyseprosess

Da vi begynte å analysere den innsamlede dataen fra intervjuene våre sammenlignet vi svarene fra hvert enkelt spørsmål. Vi opplevde at informantene hadde mye til felles, men de forklarte seg på to forskjellige måter, noe som var med på å utfordre vår tolkning av hva de mente. Vi sorterte svarene vi fikk i de forskjellige kategorier som barn, voksne og felleskapet og kom frem til noen fellestrekk. Vi sorterte stikkord fra intervjuet under kategoriene inn i en tabell.

Barns medvirkning	Voksenrollen	Felleskapet
-Påvirke hverdagen sin -Interesser -Talerør -Inkludert -Opplevelser	-Lytter -Observante -Tilrettelegger -Anerkjenne -Legge til rette -Spontane -Engasjerte -Støttende -Tilstedeværende -Barns utvikling	-Ta hensyn -Respekt -Felles opplevelse -Utfordringer -Inkludert -Tilhørighet

Vår problemstilling er: Hvordan forstår barnehagelærer barns medvirkning. Gjennom vår analyse fant vi tre funn som kan være med på å svare på vår problemstilling. Disse funnene er:

- 1) Medvirkning forstås som å ta barn på alvor
- 2) Medvirkning forstås som å anerkjenne
- 3) Medvirkning forstås som flertallsdemokrati.

4.0 Presentasjon av funn og drøfting

Vi vil i dette kapittelet drøfte funnene våre med teori, tidligere forskning, informantenes og våre egne stemmer. Informantene er kodet som ped1 og ped2. Vi har valgt å beholde funnene våre som overskrifter i drøftingsdelen. Funnene vi presenterer mener vi kan gi svar på vår problemstilling som er: *Hvordan forstår barnehagelæreren barns medvirkning?*

4.1 Medvirkning forstås som å ta barn på alvor

Vårt første funn har vi kalt for medvirkning forstås som å ta barn på alvor. En pedagogisk leder sier: *«voksne som er genuint opptatt av barn og barns utvikling er å ta barn på alvor»*, videre sier informanten: *«at det å lytte til det barna forteller og anerkjenne det de forteller er å ta barn på alvor»* (ped1). Medvirkning, som å ta barn på alvor kan bygge på prinsippene i barnekonvensjonen og erkjennelse av barns rettigheter. Det innebærer å anerkjenne barn som aktive deltakere og gi dem mulighet til å uttrykke sine meninger, perspektiver og ønsker. Dette finner vi er i tråd med Bae (2018) som hevder at når barn opplever at de voksne hører på dem når de snakker, har en positiv sammenheng med barnas trivsel. Dette vil igjen bidra til at barna blir hørt, sett og tatt hensyn til i sitt ønske om å få ha en innvirkning på sin egen hverdag. (Bae, 2018, s.61). Ped2 sier *«det å ha barnesamtaler der barna kan få si litt om sin egen hverdag og være sitt eget talerør er med på å ta barn på alvor»*. Vi fant det interessant at informanten brukte ordet talerør og ville se nærmere på det. Vi kunne ikke finne noe spesifikt i teori eller forskning om barn som er sitt eget talerør, men slik vi forstår det handler det om å anerkjenne og respektere barns rett til å uttrykke seg. Det handler om å se barn som individer som har rett til å bli hørt og tatt på alvor. Jansen (2019) hevder at det å kunne uttrykke seg innebærer å bli lyttet til, men det er ikke tilstrekkelig å bare *høre* på når et barn uttrykker seg. Hvis uttrykket bare blir tolket som å *høre* på, vil kommunikasjonen bli uten betydning. For at barn skal kunne oppleve at deres meninger og oppfatninger har innflytelse, kreves det aktiv lytting fra de voksne. Aktiv lytting handler om å søke etter, forstå og respondere på det barnet uttrykker, slik at det åpner opp for barnets påvirkning. Personalet må gjøre sitt beste for å kommunisere tilbake til barnet som uttrykker seg, at det de sier eller formidler er verdifullt og viktig (Jansen, 2019, s.43). Å lytte innebærer mer enn bare å høre ordene. Det krever å være oppmerksom på nonverbale signaler, altså måten ting blir sagt på for å kunne forstå mer om betydningen eller den følelsesmessige stemningen. Når man lytter, gir man barnet tid til å utforske, reflektere og bli kjent med seg selv (Fennefoss & Jansen, 2020, s. 55).

Til tross for at det er nedfelt i loven at barn har rett til å uttrykke seg om livet i barnehagen, tyder undersøkelsen på at praksis er varierende. Ifølge oversikten til Gulbrandsen og Eliassen (2013, s.62 ff) brukes barneintervju lite, selv om bruken har økt de siste årene. Barns deltagelse har økt betydelig fra 2002 til 2012, selv om det også er mange barnehager hvor barn deltar lite eller ikke i det hele tatt (Bae, 2018, s.57). Dette stiller vi oss undrende til da vi kan spørre oss selv, hva betyr det egentlig “å ta barn på alvor”? Slik vi ser det handler det om å lytte til og anerkjenne barnet, hva er det de egentlig sier og mener. Barna skal få mulighet til å delta og påvirke sin egen hverdag i barnehagen. Dette kan skje gjennom blant annet barnesamtaler, demokratiske samlinger og valg av aktiviteter. Ifølge Bae er det deres ulike uttrykksformer kroppslig, nonverbalt og verbalt vi må ta utgangspunkt i hvis vi skal ivareta deres rettigheter som deltagende subjekter i barnehagen. Det å lytte og prøve å tolke deres nonverbale språk, og være observante i forhold til det de uttrykker i handling og at personalet kan gi rom for barnas perspektiver og opplevelser er essensielt. Det handler om å vise respekt for barnas intensjoner og opplevelsesverden og møte dem som medmennesker (Bae, 2007, s.10).

I Johanssons (2013) studie av barnehagelærerens syn på barn, både gjennom deres samhandling med barn og i beskrivelsen av det pedagogiske arbeidet, blir ulike tilnærminger, perspektiver og holdninger til barn avdekket (Wolf, 2014, s. 83 ff). Ped1 sier *«jeg mener at alle barn har rett til å mene det de mener, og jeg respekterer det. Likevel må jeg være autoritativ og veilede barn i sosiale sammenhenger og i forhold til trygghet»*. Slik vi ser det handler det om betydningen av å anerkjenne barn som medmennesker og gi dem rom for å uttrykke seg. Vi som barnehagelærere må vise omsorg overfor barna samtidig som vi må være tydelig i vår veiledning til barna og sikring av barnas trygghet.

Barnehagelærere kan velge å forholde seg til barn som medmennesker, anerkjenne deres verdighet og gi dem rom til å uttrykke seg. Imidlertid kan det også forekomme at barnehagelærere behandler barn som om de var irrasjonelle eller at voksen kommuniserer på en måte som utelukkende baserer seg på de voksnes perspektiver og forståelse. Å se er å møte barn som subjekt og anerkjenne dem som medmennesker og å verdsette barns lekende væremåter og uttrykksformer som meningsfulle. Det er gjennom leken at små barn i stor grad uttrykker seg og viser frem sin identitet og forståelse av verden. Ved å forstå og verdsette den leken kan vi møte barn på en respektfull måte og gi rom for deres unike uttrykk og perspektiver. Når voksne behandler barn som irrasjonelle eller antar at de voksne vet best, blir barnet redusert til et objekt i relasjonen. Opplever barnet selv at de blir ansett som irrasjonelle

eller at de voksne vet best, kan barnets intensjoner, følelser eller handlinger bli ignorert. Dette fører til at barnets lekende uttrykk får mindre bekreftelse, og barnet blir begrenset av dårlige vilkår for utvikling og utfoldelse. Det er viktig å respektere og anerkjenne barns perspektiver, følelser og handlinger for å skape en inkluderende og støttende atmosfære for deres vekst og utvikling. I funnene til Johansson (2013) blir antakelsene om at forståelsen for barn som subjekter varierer i ulik grad i barnehagepraksisen bekreftet (Wolf, 2014, s.84).

Vi kan også spørre oss hvordan ideer og kunnskap om barnet som subjekt kommer til syne i barnehage pedagogisk teori og praksis. Å la barnas perspektiv komme til uttrykk, og følge barnas intensjoner, er ifølge Johansson i tråd med forståelsen av barn som “human beings”. Å la barnas beste bli definert fra de voksnes perspektiv, og at barna må lære seg å tåle motgang og regler. Og voksne som tar sitt eget perspektiv for gitt, og møter barnas intensjoner som om de er uten mening, mener Johansson at de da fokusere på barna som mangelfulle. Noen som ikke er helt menneskelige enda, men som kanskje en gang skal bli det. Når voksne ikke ser barna som medmennesker, tar de sitt eget perspektiv for gitt og definerer barnas intensjoner uten å prøve å forstå mening (Bae, 2007, s.6).

Ped1 sier «Voksne som *er støttende og setter ord på handlingene sammen med barna* der vi *lar barna være medvirkende i hverdagen, det skaper et godt læringsmiljø»* Rammeplanen påpeker at ved å skape et læringsmiljø som legger til rette for helhetlige læringsprosesser, fremmer vi barns trivsel og støtter deres allsidige utvikling (kunnskapsdepartementet,2017, s. 22). Når vi vektlegger læringsbegrepet, er det viktig å knytte det til barns medvirkning. I barnehagen skal vi legge til rette for og støtte barns nysgjerrighet og kreativitet samtidig som vi utfordrer dem basert på deres interesser, kunnskap og ferdigheter. Dette innebærer å gi barna muligheter til å engasjere seg i varierte og meningsfulle aktiviteter som stimulerer deres fysiske, kognitive, sosiale og emosjonelle utvikling. Ved å integrere lek, utforskning, samarbeid og refleksjon i læringsmiljøet kan vi legge grunnlaget for en helhetlig læringserfaring som er tilpasset barnas individuelle behov og interesser (Fennefoss & Jansen, 2020, s.74). Vi kan stille oss kritisk til om læringsprosesser i barnehagen fremmer barns læring og utvikling. Bae (2007) påpeker at for å sikre at barnehagebarna blir møtt i tråd med deres rettigheter og læring og utvikling basert på deres egne forutsetninger, slik det er fastsatt i barnehageloven og barnekonvensjonen, er det avgjørende at myndighetene og barnehagelæreren tar et tydelig ansvar når det gjelder barns læringsprosesser (Bae,2007, s. 16).

4.2 Medvirkning forstås som å anerkjenne barn.

Vårt andre funn handler om at medvirkning forstås som å anerkjenne barn. Å ta barna på alvor, høre på hva de sier og anerkjenne barns interesser var noe ped1 og ped2 nevnte flere ganger i intervjuet. Å lytte innebærer ikke bare å høre ordene, men det krever å legge merke til nonverbale signaler, måter ting blir sagt på og å forstå meningen og opplevelsene. Det at barn blir lyttet til gir barnet tid til å utforske, tenke seg om og bli kjent med seg selv (Fennefoss & Jansen, 2020, s.55). Ifølge Schibby og Løvlie vil anerkjennelse av barn bidra til å styrke deres selvbevissthet og øke deres evne til å forstå andre. Som vi har nevnt tidligere har Schibby og Løvlie to betydninger på anerkjennelse, ytre og indre anerkjennelse. Den ytre uttrykker seg i form av ros, og den indre ser på barnet sine indre opplevelser og er med på å bekrefte andres opplevelser (Fennefoss & Jansen, 2020, s.52). Ifølge Bae er det å anerkjenne ikke det samme som enighet i en sak. Det handler om å gi barna anledning til å være ekspert på sine opplevelser, men det betyr ikke at man er enig i de handlingene barna utfører (Fennefoss & Jansen, 2020, s. 56). Videre sier Bae (2018) at fravær av gjensidighet i forholdet mellom voksne og barn resulterer i en ensidig tilnærming som kun fokuserer på å forstå og tilpasse seg barnas perspektiv (Fennefoss & Jansen, 2020, s.52). Pettersvold (2013) nevner i et av sine perspektiver, deliberativ demokrati, at det å utforske et faglig innhold sammen, lage regler i et felleskap, hjelpe barna med konflikthåndtering og gi dem ansvar for planlegging sammen med voksne, bidrar til å skape en opplevelse av samarbeid mellom voksne og barn. Selv om det å bidra aktivt kan være krevende, gir det barna muligheten til å oppleve demokratisk medvirkning på en meningsfull måte, samt å utvikle evnen til å ta initiativ og lytte til andre uten å forvente en fasit. (Pettersvold, 2013, s.138). På spørsmålet om hva barnehagelæreren tenker må være til stede for at barn skal kunne få medvirke, svarer Ped1 at *«vi voksne må ha en felles forståelse for hvorfor vi gjør det vi gjør, og at alle tenker og reflekterer over hvem vi gjør ting for»*. En viktig refleksjon/observasjon fra ped1 er behovet for at personalet har en felles forståelse for formålet med deres handlinger og reflekterer over hvem de gjør ting for. Dette innebærer å ha en bevissthet om betydningen av deres pedagogiske praksis og hvordan den bidrar til barnas trivsel, utvikling og læring. (Bjerke, 2004) Når barnehagelærere i praksis diskuterer barns medvirkning, er de opptatt av at dette prinsippet skal gjøres til virkelighet i den daglige driften i barnehagen. Flere påpeker viktigheten av å ha gode dialogprosesser som en forutsetning for å kunne realisere dette og samtaler med mye rom for lytting (Bae, 2007, s.10). For å virkeliggjøre barns medvirkning i

barnehagens daglige rutiner, er det nødvendig for personalet å ha felles diskusjoner om hvordan barn som aktive deltakere kan påvirke praksisen. Dette innebærer å etablere aktiviteter der barna får muligheten til å delta, dokumentere deres deltakelse, vurdere og forbedre egen praksis gjennom refleksjon over dokumentasjon og gjøre endringer der det er nødvendig. På denne måten kan barns deltakelse ha innvirkning, og medvirkning blir en levende praksis (Jansen, 2019, s.16). Videre peker ped2 på viktigheten med å være observant, lydhør og tilpasningsdyktig i bemanningssituasjonen der man må ta ting litt spontant og tenke nye tanker. Gjennom observasjon og dokumentasjon kan vi forstå verden på flere måter, og vi kan synliggjøre det ved å lytte. Åberg og Taguchi (2006) hevder at felles refleksjonen rundt dokumentasjon ble både forestillingene om pedagogrollen, vårt syn på barn og barns læring tydeliggjort. Ved hjelp av dokumentasjon kan det hjelpe oss til å synliggjøre det lyttende, og gir oss mulighet til å skape et fellesskap der alle er delaktige, med å finne ut hva barna prøver å forstå og hvordan barn lærer. Ut ifra dette kan vi pedagoger skape og tilrettelegge for sammenhenger som utfordrer barns tanker, og inspirasjon til å søke ny kunnskap sammen (Åberg & Taguchi, 2006, s. 19 ff). Ifølge Jansen (2019) handler barns medvirkning om å skape en etisk praksis sammen med barna, der barna er innvevde i bestemte handlinger, relasjoner og fellesskap mellom barnet og barnehagelæreren. For å oppnå realisering av medvirkning i hverdagen, er det nødvendig at barnehagelæreren har gjennomført diskusjoner om hvordan barn som aktive deltakere kan påvirke praksis. Det innebærer å initiere aktiviteter der barn får delta aktivt, dokumentere dette, og evaluere samt forberede sin praksis gjennom refleksjon over dokumentasjon og endringer. Dette sikrer at barns deltakelse får innflytelse, og at medvirkning blir realisert i en dynamisk praksis (Jansen, 2019, s.16). Aktiv lytting og oppmerksom observasjon av barns ulike uttrykk i samspill er avgjørende for å kunne nærme oss og forstå kompleksiteten i barns opplevelser. Oppfatninger og opplevelser er subjektive og individuelle. Når voksne lytter, hører og handler i tråd med barns uttrykk og initiativ, skaper dette en opplevelse av anerkjennelse for barna. Dette fører til at barnas bidrag blir verdifulle og betydningsfull (Wolf, 2014, s. 89) For å sikre at barna opplever at det er aksept for å uttrykke seg på egne premisser er det viktig for barnehagelæreren å reflektere over sin tilnærming til de ulike uttrykksformene til barna (Bae, 2006.s 12). Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017) gir tydelige retningslinjer for viktigheten av barns deltakelse og behov for å skape rom for ulike uttrykksformer. Der barnehagen skal være bevisst på å anerkjenne de ulike måtene barn uttrykker seg på, og legge til rette for medvirkning som er tilpasset barnets alder, erfaringer, de individuelle forutsetningene og behov (Kunnskassdepartementet, 2017, s.27).

Ped1 seier «*Hver og en har rett til å bestemme over seg selv og hevde sin rett. Det at jeg respekterer deres ønsker er ikke det samme som at jeg innfrir det*». Å anerkjenne barns opplevelse er avgjørende, da det bidrar til å skape et rom der barnet kan utforske og bli kjent med sine egne opplevelser, samtidig som det skiller seg fra andre. Dette er med på å styrke barnets selvbilde og selvbevissthet og barnets forhold til andre (Fennefoss & Jansen, 2022, s.58). Ped2 er inn på «*at alle barn skal føle seg inkludert og at enkelte dager har de behov for å trekke seg vekk og være litt i fred*.» Dette innebærer slik vi forstår det å anerkjenne barnets rett til å uttrykke seg og være en aktiv deltaker i beslutninger som angår deres eget liv. Det betyr å se barn som kompetente individer som er i stand til å formidle sine egne behov, meninger og opplevelser, som har rett til å bli hørt og bli tatt på alvor. Eide og Winger (2006) sin forståelse av begrepet “kompetente barn” kan være uttrykk for anerkjennelse av barn, et positivt fokus på barns muligheter, rettigheter og kvalifikasjoner. Videre mener Eide og Winger (2006) at forestillinger om at barn er kompetente kan være problematisk dersom de anvendes til å rettferdiggjøre at barn skal kunne ta ansvar for sin egen oppdragelse. I følge (Lamar 1997) har kompetansebegrepet vært anvendt i forhold til at barn skal utvikle sosial kompetanse, noe som innebærer at det legges stor vekt på å utvikle inkluderende miljøer med rom for både enkelt barns og gruppens muligheter for vekst og utvikling (Eide & Winger, 2006, s.32 ff). Wolf hevder at prosessen med å bli synlig for seg selv, begynner ved å utforske og reflektere over ens egne indre tanker, følelser og opplevelser. Å bli seg selv betyr å vise seg frem som den man virkelig er, og å utvikle sin autonomi gjennom sosiale samspill i ulike relasjoner og interaksjoner med andre. Dette er med på at barna skal kunne skille mellom egne og andres opplevelser, med det å uttrykke sin rett til å være med å bestemme, eller begrense en annens innflytelse (Wolf, 2014, s.104). Et av barnehagens kjennetegn er den unike situasjonen der det er mange barn samlet på samme sted. Dette utgjør både barnehagens styrke og åpner opp for ulike muligheter, samtidig som det kan føre til visse utfordringer i enkelte tilfeller. Når barn samles i grupper, åpner det opp for inkluderende fellesskap og muligheten til å skape vennskap. Det er derfor viktig å konstant ha fokus på og evaluere hva som bidrar til et godt pedagogisk miljø og lek- og læringsmuligheter for barn. Forskning de siste årene har særlig lagt vekt på betydningen av små barns relasjoner og samspill seg imellom (Alvestad 2012 mfl., henvist i Wolf, 2014, s.105).

Da vi stilte spørsmålet om hva som kreves av personalet for at barn skal kunne medvirke i barnehagen, svarte ped1 og ped2 at de voksne som jobber i barnehagene må ha en felles plattform og være løsningsfokusert. «*Ha en åpen dialog om utfordringer som de står ovenfor i*

møte med barna. Det må være voksne som er trygge i jobben sin, og voksne som veileder hverandre» (ped1). I barnehagesammenheng handler det om å se på hva som kan være med på å bidra til kvalitetsrik hverdag for alle barn i barnehagen. Der er vi avhengig av en subjektiv opplevelse og oppfatning av hva som gir mening, følelse av mestring, tilhørighet og trivsel. Det er derfor viktig å rette oppmerksomheten mot erfaringer som både barn og barnehagelæreren gjør i denne prosessen. Barnehagelæreren har et krav og en forpliktelse med å legge til rette, planlegge og gjennomføre arbeidet, der alle barn skal få mulighet til å delta. For å legge til rette for barns medvirkning krever kunnskap, ydmykhet og nærvær fra barnehagelæreren. Dette er til fordel både for det enkelte barn og fellesskap som helhet (Eide & Winger, 2006, s.29).

4.3 Medvirkning forstås som flertallsdemokrati

Vårt tredje funn handler om å forstå medvirkning som flertallsdemokrati. Det var primært barns medvirkning vi skulle snakke om og det var det vi oppga som tema i forkant av intervjuet. Da vi stilte spørsmålet: *«I hvilken grad sikres alle barns rett til å medvirke i barnehagens demokratiske fellesskap»* syntes ped2 at det var et vanskelig spørsmål. Vi fikk allikevel et godt og innholdsrikt svar. Ped2 sier blant annet: *“når det gjelder valg av lek der mange barn deltar i en bestemt lek, men et barn egentlig ikke ønsker å delta i den spesifikke leken, men vil være sammen med barna, handler om å være en del av fellesskapet”*. Ped 1 supplerer med å si: *“alle har ulike behov og ønsker og vi prøver å ta avgjørelser som treffer de fleste i barnegruppa. For eksempel er det ikke alle som er på sykkel tur hver uke, de vil heller klatre i tre”*. Denne forståelsen av medvirkning som flertallsdemokrati støttes av Pettersvold (2013). Her reflekteres en medvirkningspraksis hvor det å gi avkall på sin suverenitet til fordel for fellesskapet blir verdifullt for barn å erfare. Ifølge Eriksen og Weigård (1999) handler det demokratiske prinsippet i denne formen for demokrati om å komme frem til en beslutning, uten krav til enighet, basert på flertallets preferanser. I barnehagekontekst vil det si at når noe er demokratisk betyr det at flertallet bestemmer (Pettersvold, 2013, s.135). Videre sier ped1 *“alle voksne har ansvar for en liten gruppe barn, og hver og en sørger for at barna blir sett og hørt. Og ped2 sier «Når vi diskuterer hvilke tema vi skal ha i barnehagen, ser vi på hva barna er opptatt av og velger et tema ut ifra dette. Det er mange barn sammen og alle har sine behov der vi må ta hensyn til hverandre. Det blir en del av det demokratiske fellesskapet, det å lære at vi har ulike meninger og tanker»*. Etter å ha reflektert over ped1s uttalelse om at alle voksne har ansvar for å se og høre barna, og ped2s

påpeking om viktigheten av å lære om ulike meninger og tanker i barnehagen mener vi at alle barn i barnehagen skal oppleve at de er en del av fellesskapet og at de blir inkludert og verdsatt for den de er. Det skal være rom for mangfold og ulikheter, samtidig som alle skal føle seg trygg, ivaretatt og sett i barnehagen.

Det å utvikle respekt for andre, solidaritet, medmenneskelighet og toleranse er viktige grunnlag i vår kultur. Det handler om å lære seg å leve harmonisk sammen med andre, slik at både det enkelte barnet og fellesskapet kan bygge på grunnleggende verdier, holdninger og etiske prinsipper. Etikk kan betraktes lærende av hva som er moralsk riktig og galt, godt og vondt, positivt og negativt. Det omhandler normer og regler som veileder vårt liv og vårt forhold til omgivelsene (Fennefoss & Jansen, 2020, s. 60).

I rammeplanen står det: I barnehagen legges det vekt på å inkludere barn i beslutningsprosesser og fremme deres deltakelse i utviklingen av felles innhold. Det er et mål å støtte barna i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av. Gjennom samspill, dialog, lek og utforskning bidra barnehagen til å fremme barnas evne til kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å utøve motstand og handlingskompetanse, slik at de kan være aktive bidragsytere til positiv endring (kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21) Jansen (2019) hevder at det betyr at gjennom deltakelse i barnehagens aktiviteter og innhold, får barna muligheten til å utvikle handlingskompetansen og bidra til endring i samarbeid med andre (Jansen, 2019, s.26).

Som tidligere nevnt i funnet om å ta barn på alvor hevder Ped1 at «*veiledning av barn i sosiale sammenhenger og trygghetsaspektet handler om danning sett i et livslangt perspektiv.*» Vår tolkning av det ped1 sier her handler om å legge grunnlaget for barns læring, utvikling og dannelse allerede fra barndommen. Vi er med å støtte barna i deres fysiske, emosjonelle, sosiale og moralske utvikling, der barnehagelæreren er med på å tilrettelegge for at barna skal kunne erfare, reflektere og skape mening i møte med verden og samfunnet som omgir dem. Dette kan sees i sammenheng med Løkken og Søbstad (2011) sin beskrivelse av begrepet danning som en livslang prosess der relasjoner, erfaringer og opplevelser vever seg sammen, reguleres, vurderes og blir en del av individet. I tillegg til å bli introdusert for kunnskap og læring, handler danning også om å utvikle evnen til å motstå, reflektere, og være kritisk både til seg selv og omgivelsene. Gjennom denne prosessen etablerer barna nye meninger og forståelser som bidrar til å forme og forandre dem som individer. (Jansen,2019, s.26) Vår tilnærming til danning handler om å støtte barns vekst som mennesker. Det innebærer at de får erfare og lære å være demokratiske deltakere, og at de har rett til å

uttrykke seg og handle sammen med andre. Vi legger til rette for barnehagens innhold slik at barna kan vokse og utvikle seg som individer i fellesskap med andre. Gjennom dannelsesprosesser sikter vi mot å skape inkludering og aksept, slik at alle barn føler seg anerkjent og akseptert for den de er (Jansen,2019, s.27). Dette prinsippet gjenspeiles i ped2`s uttalelse om viktigheten av å erkjenne at barn som opplever vanskeligheter med å delta i sosiale situasjoner fortjener respekt for det fra de andre barna. Videre påpeker ped1 at «*vi må lære å ta hensyn til andre og fellesskapet vi er en del av*». Slik vi tolker det så trenger barn kunnskap om sosial kompetanse for å sette seg inn i andres situasjoner. Brostrøm og Hansen (2004) fremhever at danning til demokrati i barnehagen kan forstås som utvikling av sosial kompetanse. Sosial kompetanse innebærer evnen til å kunne empatisk sette seg inn i andres situasjoner, kommunisere effektivt og forstå andre mennesker. Evnen til å respektere egne og andres grenser samt å respektere og forstå sosiale regler og normer, er viktig kompetanse for barna. Kompetansene gjør barna i stand til å håndtere ulike situasjoner, bidra til fellesskapets beste og skape en demokratisk praksis. Gjennom å utvikle disse ferdighetene blir barna rustet til å samhandle med andre på en positiv og inkluderende måte, og de kan aktivt bidra til å skape et miljø preget av likeverdighet, respekt og samarbeid (Fennefoss &Jansen, 2020, s.97).

Ifølge Eide & Winger, et al (2006) innebære medvirkning å skape rom for gjensidighet og ansvar for andres rett til medvirkning og trivsel. Det knyttes til demokratiseringsprosesser i barnehagen, og dette forstås som at barnets genuine stemme skal bli hørt og verdsatt til beste både for barnet individuelt og for fellesskapet. Erfaringer med gjensidighet er et viktig fundament for utviklingen av individuelle og kollektiv identitetsdannelse. Sett fra deres perspektiv krever medvirkningsprosesser et stabilt personale som både kjenner hvert enkelt barn, anerkjenne barnets rett til medvirkning og skaper rom for demokratiske prosesser hvor barna er åpne for hverandres forskjellighet og ulike bidrag til fellesskapet over tid (Eide & Winger, 2018, s.32).

Det som kommer frem i artikkelen til Bae (2007) om å se barn som subjekt – noen konsekvenser for pedagogisk arbeid i barnehagen gir støtte til Schultz Jørgensens (2000) poeng om at det er nødvendig å endre tradisjonelle roller der voksne betrakter barn som mangelfulle og tar sin definisjonsmakt for gitt, og heller møter barn som subjekter med egne rettigheter og behov. For å oppnå dette må samfunnet forstå barnehagens betydning i barns liv på en ny måte, og voksne må ta ansvar for å møte barns perspektiver og opplevelser med omsorg og utfordringer. Artikkelen argumenterer for at pedagogisk arbeid i barnehagen kan spille en viktig rolle i å oppdra barn til å verdsette demokratiske verdier (Bae,2007, s.22).

5.0 Avslutning og konklusjon

I denne oppgaven har vi tatt for oss problemstillingen *Hvordan forstår barnehagelærere barns medvirkning i barnehagen*. Hensikten med oppgaven har vært å få økt kunnskap om barnehagelærers forståelse for barns medvirkning i barnehagen. Vi har gjennomført intervjuer med to pedagogiske leder fra forskjellige barnehager for å få innsikt i deres erfaringer og perspektiver på medvirkning. Fokuset har vært på å forstå hvordan barnehagelærere kan legge til rette for og støtte barns aktive deltakelse i barnehagehverdagen. Informasjonen ble innhentet gjennom intervjuer med de to pedagogiske lederne som jobber med barns medvirkning i sine respektive barnehager. I denne oppgaven har vi utforsket og analysert barnehagelærers forståelse av barns medvirkning i barnehagen. Gjennom forskning og analyse har vi undersøkt ulike perspektiver, praksiser og oppfatninger som er involvert i dette komplekse temaet. Nå er det på tide å oppsummere funnene våre og trekke viktige konklusjoner som kan bidra til videreutvikling og forbedring av medvirkningspraksisen i barnehagesektoren.

Basert på funnene våre kan vi konkludere med at det er flere perspektiver på hvordan medvirkning blir forstått av barnehagelærere. Dette er ikke et endelig svar og presenterer ikke en sannhet, men utsagn fra to informanter fra to forskjellige barnehager.

Først og fremst er medvirkning forstått som å ta barn på alvor. Dette betyr at barnehagelærerne anerkjenner barns perspektiver, meninger og følelser som viktige og verdifulle. De skaper et miljø der barna får oppleve at deres bidrag og deltakelse blir lyttet til og respektert.

I etterkant ser vi at det kunne vært et interessant perspektiv og sett på det motsatte av å ta barn på alvor. Ved å reflektere over hvordan det motsatte kan påvirke barns trivsel, utvikling og rettigheter som kan være med på å gi oss en dypere innsikt i viktigheten av å virkelig ta barn på alvor.

Videre blir medvirkning forstått som å anerkjenne barn. Dette innebærer at barnehagelærerne verdsetter deres evne til å ta beslutninger og være aktive deltakere i sin egen læring og utvikling. Det handler om å gi barna rom og muligheter til å uttrykke seg og ta egne valg, samtidig som de får støtte og veiledning fra barnehagelærerne.

Det tredje funnet er at medvirkning forstås som flertallsdemokrati. Dette betyr at barna blir involvert i beslutningsprosesser og får muligheten til å påvirke sin egen barnehagehverdag

sammen med andre barn. Dette kan omfatte aktiv deltakelse i gruppeaktiviteter, planlegging av prosjekter og diskusjoner om hvordan barnehagen skal organiseres.

Samlet sett er det tydelig at barnehagelærere forstår medvirkning som en helhetlig tilnærming der barna blir tatt på alvor, anerkjent som individuelle aktører og gitt mulighet til å delta i demokratiske prosesser. Disse funnene viser viktigheten av å skape et inkluderende og respektfullt miljø der barn kan uttrykke seg fritt, ta egne valg og være med på å forme sin egen hverdag i barnehagen.

Det er fortsatt behov for ytterligere forskning og utforskning av barns medvirkning i barnehagen for å styrke praksisen og sikre at barns stemme blir hørt og verdsatt.

Litteraturliste

- Bae, B. (2012). *Medvirkning i barnehagen. Potensialer i det uforutsette*. Fagbokforlaget.
- Bae, B. (2018). *Politikk, lek og læring. Barnehageliv fra mange kanter*. Fagbokforlaget.
- Bae, B. (2009). Rom for medvirkning? *Om kvaliteter i samspillet mellom førskolelærer og barn*, 09(1), 9-28
- Bae, B., Eide, B. J., Winger, N., & Kristoffersen, A. E. (2006). *Temahefte om barns medvirkning*. Kunnskapsdepartementet.
- Bae, B. (2007). *Å se barn som subjekt--noen konsekvenser for pedagogisk arbeid i barnehagen*. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/familieog-barn/barnehager/artikler/a-se-barn-som-subjekt---noen-konsekvenser/id440489/>
- Barnehageloven. (1995). Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Barnekonvensjonen. (2003) *FNs konvensjon om barns rettigheter: Vedtatt av De Forente Nasjoner den 20.november 1989, ratifisert av Norge den 8.januar 1991: Revidert oversettelse mars 2003 men tilleggsprotokoller*. Barne- og familiedepartementet.
- Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2021). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Cappelen Damm AS
- Christoffersen, L & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetoder for lærerutdanningen*. Abstrakt forlag AS
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6.utg). Gyldendal.
- Eide, B.J. & Winger N. (2018). Være grei og snill, og for øvrig kan man gjøre som man vil. I K. D. Wolf og S. B. Svenning (Red.), *Perspektiver på barns medvirkning i barnehagen* (s. 27-42). Universitetsforlaget.

Fennefoss, A.T & Jansen, K.E. (2020). *Småbarns pedagogikk og praksisfortellinger. Analyse og tolkning av praksisfortellinger*. (2.utg) Fagbokforlaget.

Grunnloven (1814) Kongeriket Norges grunnlov (LOV-1814-05-17) Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn>

Hennum B. A. & Østrem S. (2021). *Barnehagelæreren som profesjonsutøver*. Fagbokforlaget.

Jansen, K.E. (2019). *Medvirkning i praksis: Deltakelse og danning i barnehagens hverdagsliv*. Fagbokforlaget.

Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagen. Innhold og oppgaver*. Utdanningsdirektoratet.

Pettersvold, M. (2013). *Demokratiforståelsen og barns demokratiske deltakelse i barnehagen*. 2013, (34), 127-140. Nordic Studies in Education.

Pettersvold, M. (2012). *Medvirkning, danning og demokrati i barnehagen: En casestudie av et prosjekt om bærekraftig utvikling*. Norsk senter for barneforskning.

Postholm, M.B. & Jacobsen D.I. (2011). *Læreren med forskerblick. Innføring i vitenskaplig metode for lærerstudenter*. Cappelen Damm AS

Wolf, D.K. (2014). *Små barns lek og samspill i barnehagen*. Universitetsforlaget.

Åberg, A & Taguchi, H.L. (2006). *Lyttende pedagogikk-etikk og demokrati i pedagogisk arbeid*. (7.utg). Universitetsforlaget.

6.0 Vedlegg

6.1 Vedlegg 1- Informasjonsskriv

Vil du delta i undersøkelsen til bachelorprosjektet

Medvirkning i barnehagen.

Dette er et spørsmål til deg om å delta i undersøkelsen til et bachelorprosjekt hvor formålet er å se nærmere på hvordan barnehagelærer forstår sitt arbeid med barns medvirkning i barnehagen.

I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med denne Bacheloroppgaven er at vi vil undersøke hvordan barnehagelærer forstår barns medvirkning. Barnehagelærer må ha kunnskap om hva det er og hvordan det legges til rette for at barns medvirkning ivaretas. Det å se på hvordan barnehagelæreren møter barna med en lyttende holdning, støtte og anerkjenner barna med barnehagens innhold.

Problemstilling for vår oppgave: Hvordan forstår barnehagelærer barns medvirkning?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalgte barnehagelærere med erfaring fra barnehagelærerprofesjonen/barnehagelæreryrket.

Hva innebærer det for deg å delta?

Vi har valgt semistrukturert intervju og kvalitativ metode. Opplysningene samles inn og registreres ved notater.

Hvis du velger og har ønske om å delta på dette intervjuet, innebærer det at du setter av 1,5 time en dag. Dag og dato avtaler vi nærmere. Intervjuet vil inneholde spørsmål som relateres til problemstillingen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst innen gitt frist,

trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle data fra deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Undersøkelsen vil ikke samle inn personopplysninger, og datamateriale vil anonymiseres, slik at ingen deltakere er gjenkjennbare i den endelige oppgaven.

Vi er to studenter som skriver oppgaven sammen og ut over oss vil veileder ha tilgang til datamaterialet som vi samler inn. Navn vil bli erstattet med kode/fiktivt navn. Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Prosjektet vil ikke behandle personopplysninger

Prosjektet vil ikke innhente og behandle personopplysninger. Prosjektet vil etter planen avsluttes 25.mai 2023 Eventuelt trekk av samtykke for å delta, må gjøres innen denne datoen.

Hvis du har spørsmål til studien, ta kontakt med:

Høyskolen på Vestlandet avd. Haugesund/Stord. Veileder Sissel Janette Aastvedt Halland (sissel.halland@hvl.no), telefonnummer: 41237173, studenter Mariann Loeshagen (mariannloeshagen@msn.com), telefonnummer: 93645845 og Anita Brekke (anita-brekke7@gmail.com), telefonnummer: 97641526.

Med vennlig hilsen

Sissel Janette Aastvedt Halland (veileder)

Anita Brekke (student)

Mariann Loeshagen (student)

Samtykkeerklæring

Informasjon, slett når lest:

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Medvirkning i barnefellesskapet og jeg (sett kryss i ruten som stemmer):

- Samtykker til å delta i prosjektet
- Samtykker ikke til å delta i prosjektet

Jeg samtykker til:

- å delta i *intervju*

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

NB! Prosjektet skal ikke behandle personopplysninger, og derfor skal dette informasjonsskrivet ikke signeres!

6.3 Vedlegg 3 – Intervjuguide

Intervjuguide til problemstillingen: Hvordan forstår barnehagelærer barns medvirkning i barnehagen?

SPØRSMÅL	OPPFØLGINGSSPØRSMÅL
1. Hvordan forstår du begrepet medvirkning?	
2. Hvordan ivaretar du som barnehagelærer barns medvirkning i din barnehage?	Hvordan jobber din barnehage med barns medvirkning?
3. Hvordan forstår du medbestemmelse?	
4. Hvordan ivaretar du som barnehagelærer barns medbestemmelse i din barnehage?	
5. Hvordan forstår du selvbestemmelse?	
6. Hvordan ivaretar du barns selvbestemmelse i din barnehage?	
7. I hvilken grad skiller du begrepene barns medvirkning, barns medbestemmelse og barns selvbestemmelse fra hverandre?	
8. Hva tenker du må være til stede for at barna skal få medvirke i barnehagen?	
9. Hva kreves av personalet for at barn skal kunne virke med i barnehagen?	
10. Hvilken betydning kan medvirkning ha for barna og deres læringsmiljø i barnehagen?	
11. I hvilken grad sikres alle barns rett til å medvirke i barnehagens demokratiske fellesskap?	
OPPSUMERINGSSPØRSMÅL	
Noe du kunne tenke deg å si noe om som du ikke har fått sagt her i dag?	